

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

RADZOWICE

1. Nazwa

**Historyczny układ ruralistyczny wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków
archeologicznych**

2. Czas powstania

pradzieje, 1305, 1746, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **DZIADOWA KŁODA**

6. Współrzędne geograficzne

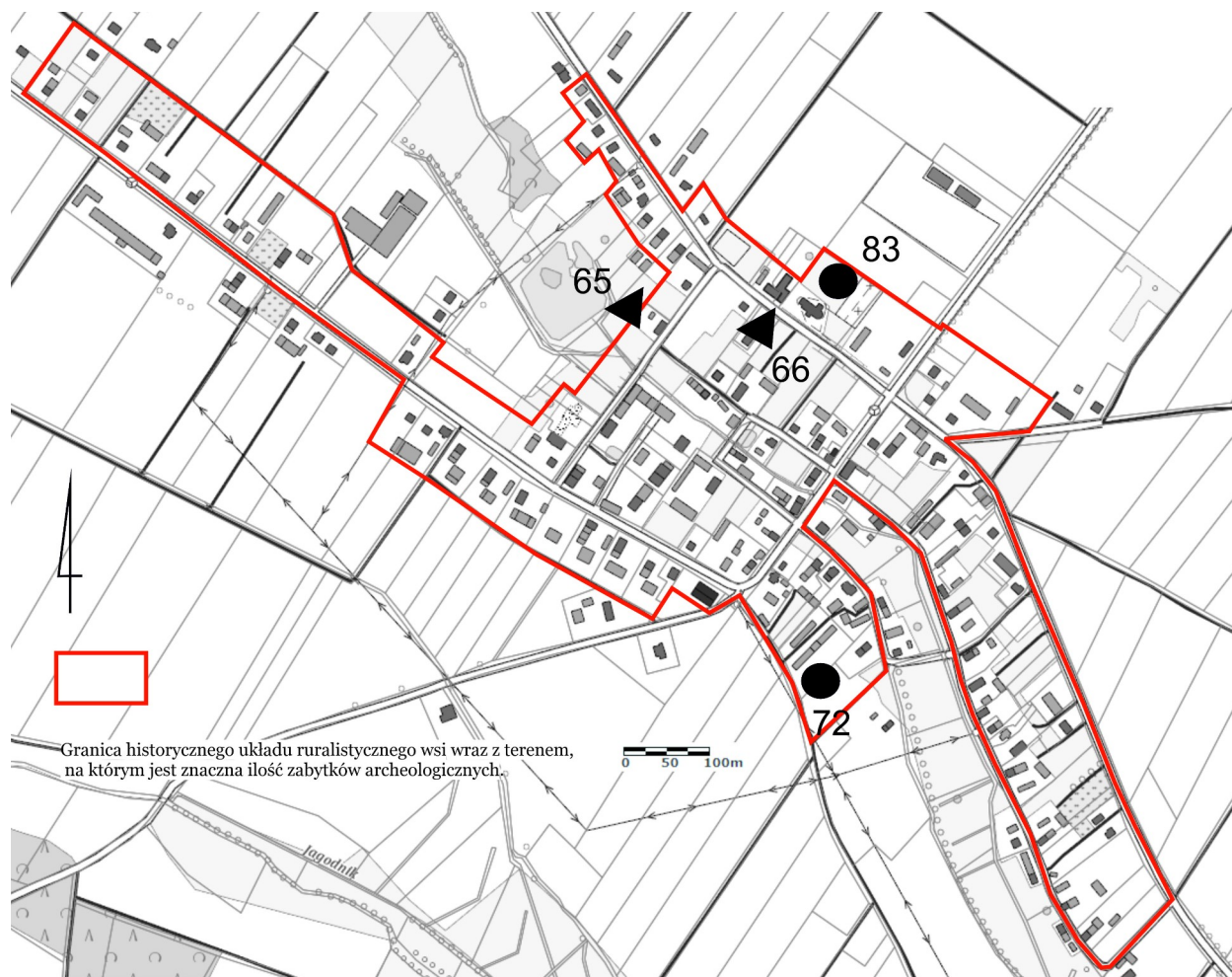
51°12'45"N 17°40'40"E

7. Użytkowanie obecne

**mieszkalne
rolnicze**

8. Stan zachowania

4



10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości: ok. 1305 r. - Reddowitz; 1524 r. - Rasewitz; ok. 1739 r. - Radzewitz; poł. XVIII w. - Reesewitz; 1785, 1796 r. - Resewiz; 1818 r. - Resewitz; 1829, 1830 r. - Reesewitz; 1845 r. - Reesewitz, Radzowice; 1873 - 1945 r. - Reesewitz.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: nazwa niemiecka jest zniekształconym zapisem fonetycznym nazwy pierwotnej. **Historia wsi i dóbr:** ok. 1305 r. pierwsza wzmianka o wsi w księdze fundacyjnej. W 1524 r. w czerwcu książę Karol I nadał z prawem dziedziczenia braciom: Hans'owi, Georg'owi i Albrechtowi Werbinzki'm majątek i wieś Radzowice, położone w okręgu bierutowskim, wraz ze znajdującym się tam lennem kościelnym. W 1622 r. potwierdzone jest istnienie we wsi parafialnego kościoła ewangelickiego. W 1654 r. apostata Caspar Oderwolf, Landeshauptmann sycowski, kazał odebrać kościół w Dalborowicach proboszczowi z Radzowie i przekazać go katolickim duchownym w Trębaczowie. W 1746- 1747 r. budowa nowego, „wyłożonego ceglami” i usytuowanego na „masywnym gruncie” kościoła ewangelickiego z fundacji Freiherrn barona Konrada Adolph'a von Dyrhn na Radzowicach oraz barona Hansa Friedricha von Dyrhn z Dziadów Mostu. Kościół poświęcono 30 kwietnia 1747 r. pod wezwaniem św. Trójcy. Do tej parafii należał jeszcze filialny kościół w Dalborowicach, obejmujący także wsie: Bogusławice oraz Gronowice. Wszystkie trzy wsie płaciły dziesięcinę pastorowi z Radzowie. Ponadto pastor z Dalborowic zobowiązany był do odprawiania nabożeństwa dwa razy w Radzowicach, a w trzecią niedzielę miesiąca w Dalborowicach. W 1830 r. Radzowice mają status wsi. Znajdujący się tu majątek stanowi majorat. W 1845 r. w Radzowicach znajduje się majątek rycerski oraz siedziba ordynacji tej samej nazwy. Majątek parafii obejmuje 104 morgi. e w jej skład. Patronat daje 2/3 potrzebnej kwoty, a gmina 1/3, ale w ten sposób, że włączone w 1833 r. były gminy - goście partycypują w owej 1/3. Parafialny kościół ewangelicki jest już bardzo stary i zniszczony, grozi zawaleniem. W złym stanie technicznym jest zwłaszcza wieża. Ok. 3/8 gmin mówi jeszcze po polsku, dlatego każdej niedzieli kazanie jest wygłaszane po polsku i po niemiecku. We wsi istnieje szkoła ewangelicka podlegająca Oleśnicy. Wybudowano dla niej ostatnio nowy budynek. W latach 1909, 1912, 1926 r. dobra w Radzowicach stanowią ordynację. W 1930 r. majątek w Radzowicach jest wydzielony przez Śląskie Towarzystwo Ziemskie.

Wielodrożnica zlokalizowana przy strumieniu płynącym z północnego zachodu na południowy- wschód. Główną osią jest droga z Dziadów Mostu do Dziadowej Kłody, skracająca tu z północnego zachodu na północny wschód pod kątem prostym i dzieląca wieś w planie na dwie części: północno-zachodnią i południowo-wschodnią. Część południowo-wschodnią ma charakter widlicy o czterech ramionach. Zabudowa zagrodowa usytuowana jest głównie między dwoma wschodnimi ramionami widlicy. W części północno-zachodniej położony jest dwór z terenem zielonym oraz pozostałościami folwarku. Na północno-wschodnim krańcu, przy drodze zlokalizowany jest kościół, otoczony terenem zielonym, częściowo użytkowanym jako cmentarz. Pomiędzy terenem kościelnym a drogą usytuowany jest zakład typu stacja obsługi maszyn - ani funkcja, ani forma budynków nie są odpowiednie do miejsca. W układzie dróg części północno-wschodniej widoczne jest dążenie do układu szachownicowego: drogi mają prosty przebieg i przecinają się pod kątami prostymi. Może to sugerować świadome wytyczenie tej części wsi.

Wykaz stanowisk archeologicznych: 23/83/78-34 cmentarzysko przykościelne- nowożytność.

11/72/78-34 osada- XV-XVI w. 4/66/78-34 osada hutnicza- okres wpływów rzymskich, osada- późne średniowiecze- nowożytność.

3/65/78-34 grodzisko stożkowate- późne średniowiecze.

Bibliografia: • Fischer Ch. F.: Geographisch-statistisches Handbuch Uber Schlesien und die Grafschaft Glatz; Breslau-Jauer 1818.

• Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845.

• Lutsch H.: Verzeichnis der Kunstdenkmaler der Provinz Schlesien, Bd II, Die Kunstdenkmaler der Landkreise des Reg.- Bezirks Breslau, Breslau 1889.

• Neuling H.: Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen, Breslau 1902.

• Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dziadowa Kłoda, Wrocław 1999. • Zimmermann F. A.: Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.II 1787.

Materiały kartograficzne: • Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych. **Postulaty konserwatorskie:** Utrzymanie układu wsi, zachowanie dominant, skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zabudowy dawnego zespołu dworskiego.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość

Kość